

Glenn Cooper

De tiende kamer

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

PROLOOG

DE LANDSTREEK VAN PÉRIGORD, FRANKRIJK, 1899

De twee mannen haalden hijgend adem, klauterden over het glibberige terrein en probeerden te begrijpen wat ze net hadden gezien.

Ze waren overvallen door een zomerse regenbui. Het regenfront was snel komen opzetten terwijl zij de grot verkenden, en het had de kalkstenen rotsen doordrenkt, de steile rotswanden donker gekleurd en de Vézère-vallei in een sluier van laaghangende wolken gehuld. Slechts een uur geleden had de schoolmeester Édouard Lefevre zijn jongere neef Pascal op markante oriëntatiepunten gewezen toen ze hoog op de helling stonden. Kerktorens in de verte staken scherp af tegen de strakblauwe lucht. Zonnestralen schitterden op de rivier. Akkers vol zongerijpte gerst strekten zich uit over het vlakke land onder hen. Maar toen ze met knipperende ogen uit de grot tevoorschijn kwamen, hun laatste lucifer afgestoken, leek het bijna alsof een schilder had besloten opnieuw te beginnen en zijn stralende landschap van een grijze waas had voorzien.

Wat als een ontspannende trektocht door de bergen was begonnen, kreeg tijdens de terugweg een dramatisch tintje door het vele water dat zich langs de rotsen naar beneden stortte, en het pad modderig en verraderlijk maakte. Beide mannen waren ervaren wandelaars en droegen goede schoenen, maar geen van beiden zou er vrijwillig voor gekozen hebben om zich in de stromende regen op een glibberige helling te begeven. Toch kwam het geen moment in hen op om terug te gaan en in de grot te schuilen.

‘We moeten de autoriteiten op de hoogte stellen!’ Édouard klonk vastberaden terwijl hij zijn voorhoofd afveegde en een tak opzij hield zodat Pascal erlangs kon. ‘Als we opschieten, kunnen we voor het donker terug zijn in het hotel.’

Keer op keer moesten ze zich aan takken vastgrijpen om op de been te blijven en er deed zich een bloedstollend moment voor toen Édouard de

kraag van Pascal vastgreep omdat hij dacht dat zijn neef zijn evenwicht verloor en naar beneden zou storten.

Toen ze bij hun auto aankwamen, waren ze doorweekt. Het was de auto van Pascal, van zijn vader in feite, aangezien alleen iemand als een rijke bankier zich een automobiel kon veroorloven die zo luxueus was als de nieuwe Peugeot type 16. Hoewel de auto van een dak was voorzien, had de regen de open koets doorweekt. Er lag een deken onder de stoel die nog redelijk droog was, maar toen ze met een vaartje van bijna twintig kilometer per uur over de weg snelden, begonnen de mannen al snel te bibberen en ze besloten bij het eerste het beste café te stoppen voor een warm drankje.

Het kleine dorpje Ruac beschikte over één café dat op dit tijdstip van de dag bevolkt werd door een stuk of tien klanten die aan kleine houten tafels zaten. Het was een ruig gezelschap, onbeschaafd uitzierende boeren, wier gesprekken verstomden zodra de vreemdelingen binnenstapten. Sommigen hadden op vogels gejaagd en hadden hun geweren tegen de muur achter hen gezet. Een oude man wees door het raam naar de auto, fluisterde iets tegen de barman en stootte een kakelend lachje uit.

Édouard en Pascal, die er als verzopen katten uitzagen, namen plaats aan een leeg tafeltje. ‘Twee grote glazen cognac!’ riep Édouard naar de barman. ‘En een beetje snel graag, monsieur, anders bezwijken we nog aan een longontsteking!’

De barman reikte naar een fles en trok de kurk eruit. Hij was van middelbare leeftijd, had inktzwart haar, lange bakkebaarden en eeltige handen. ‘Is die van u?’ vroeg hij aan Édouard, terwijl hij uit het raam wees.

‘Van mij,’ antwoordde Pascal. ‘Ooit zo eentje gezien?’

De barman schudde zijn hoofd en zag eruit alsof hij op de vloer wilde spugen. In plaats daarvan stelde hij een andere vraag. ‘Waar komen jullie vandaan?’

De klanten in het café volgden het gesprek op de voet. Het vormde hun vermaak van die avond.

‘We zijn op vakantie,’ antwoordde Édouard. ‘We logeren in Sarlat.’

‘Wie komt er nu naar Ruac wanneer hij op vakantie is?’ De barman grijnsde smalend terwijl hij de glazen cognac neerzette.

‘Binnenkort zullen er heel veel mensen komen,’ zei Pascal, die gepikeerd was door de toon van de man.

‘Wat bedoelt u daarmee?’

‘Wanneer het nieuws over onze ontdekking de ronde doet, zullen de mensen zelfs uit het verre Parijs hiernaartoe komen,’ pochte Pascal. ‘Zelfs uit Londen.’

‘Ontdekking? Wat voor ontdekking?’

Édouard probeerde zijn neef tot zwijgen te brengen, maar de vastberaden jongeman liet zich de mond niet snoeren. ‘We maakten een wandeltocht door de bergen. We waren op zoek naar vogels. Maar vonden een grot.’

‘Waar?’

Terwijl Pascal hun route beschreef, dronk Édouard zijn glas leeg en gebaarde hij de barman hem nog een cognacje te brengen.

De barman fronste zijn voorhoofd. ‘Hier zijn heel veel grotten in de buurt. Wat is er zo bijzonder aan die grot?’

Toen Pascal begon te praten, voelde Édouard dat iedereen aan de lippen van zijn neef hing, en elk woord opslopte dat uit zijn mond rolde. Als onderwijzer had Édouard altijd bewondering gehad voor Pascals boeiende verhaaltrant en terwijl hij luisterde naar zijn neef die enthousiast hun ontdekking beschreef, verbaasde hij zich opnieuw over het wonder waarop ze toevallig waren gestuit.

Hij sloot heel even zijn ogen om zich de beelden weer voor de geest te halen die door het flikkerende licht van hun lucifers waren beschenen en daardoor zag hij niet dat de barman even snel knikte naar de mannen die achter hen zaten.

Hij hoorde een metalige klik en keek op. De barman had een smalende blik op zijn gezicht.

Lachte hij hen uit?

Toen er bloed uit het blonde hoofd van Pascal spoot, had Édouard alleen nog tijd om ‘O!’ te zeggen voor een kogel zich ook in zijn hoofd boorde.

Het rook naar kruiddamp in het café.

Het was een lange tijd stil tot de man met het jachtgeweer zei: ‘Wat zullen we met ze doen?’

De barman begon bevelen uit te delen. ‘Breng ze naar de boerderij van Duval. Hak ze in stukken en voer ze aan de varkens. Zodra het donker is, haal je een paard en sleep je die machine van ze hier ver vandaan.’

‘Dus er is echt een grot,’ zei de oude man zachtjes.

‘Heb je daar ooit aan getwijfeld?’ snauwde de barman. ‘Ik heb altijd geweten dat hij op een dag zou worden gevonden.’

Hij kon nu spugen zonder zijn eigen vloer te bevuilden. Édouard lag aan zijn voeten.

Een dikke fluim belandde op de bloederige wang van de man.

Het begon met een vonk van een door muizen aangevreten elektrische draad die achter een gepleisterde muur liep. De vonk belandde op een balk van kastanjehout, die begon te smeulen.

Toen het oude, droge hout vlam vatte, begon de keukenmuur van de abdij rook uit te braken. Als het overdag was gebeurd, zou de kok, een van de nonnen of abt Menaud zelf, die even een glas kwast kwam halen, het alarm hebben ingedrukt of in elk geval de brandblusser onder de gootsteen hebben gebruikt, maar het gebeurde 's nachts.

Een van de muren van de bibliotheek vormde de tussenmuur met de keuken. Op een uitzondering na, bevatte de bibliotheek geen buitengewoon indrukwekkende of kostbare boekencollectie, maar de bibliotheek maakte deel uit van de tastbare geschiedenis van het klooster, net als de tombes in de crypte en de kruizen op de begraafplaats.

Naast vijf eeuwen aan standaard kerkgeschriften en bijbelboeken bevatte de collectie ook kronieken van meer wereldse en alledaagse aspecten van het kloosterleven: geboorten, overlijdens, censusdocumenten, boeken over geneeskunde en kruiden, kas- en grootboeken, en zelfs recepten voor bier en bepaalde kazen.

Het enige kostbare boek was een dertiende-eeuwse editie van de *Regel van Sint Benedictus*, de zogenoemde Dijon-versie, een van de eerste vertalingen vanuit het Latijn in het Oudfrans. Voor een landelijke cisterciënzerabdij in het hart van de PÉrigord, was een vroeg Frans exemplaar van het werk van hun patroonheilige zeker kostbaar, en het boek had een ereplaatsje gekregen in het midden van de boekenkast die tegen de brandende muur stond.

De bibliotheek was een ruime kamer met hoge glas-in-loodramen en een stenen vloer die uit vierkante en rechthoekige tegels bestond en allesbehalve vlak liep. De centrale leestafel was van wiggen voorzien zodat hij niet wiebelde en de monniken en nonnen die aan de tafel plaatsnamen, moesten

hun gewicht niet verplaatsen omdat ze anders hun burens lastigvielen met klepperende stoelpoten.

De eeuwenoude boekenkasten die de muren bedekten en tot aan het plafond reikten, waren van kastanjarahout, hadden de kleur van chocolade en glansden van ouderdom. Grote rookwolken verschenen boven de boekenkasten tegen de brandende muur. Als broeder Marcel met zijn vergrote prostaat er niet was geweest, zou het die nacht misschien heel anders zijn afgelopen. In het dormitorium van de broeders, dat zich tegenover de bibliotheek aan de binnenhof bevond, ontwaakte de bejaarde broeder voor een van zijn gebruikelijke nachtelijke bezoeken aan het toilet, en hij rook de brand. Hij schuifelde zo snel door de gangen als zijn reumatische gewrichten toelieten terwijl hij 'Brand!' schreeuwde en al snel ratelde de spv, de vrijwillige brandweerbrigade, over het grind van de oprit naar de trappistenabdij van Ruac in hun indrukwekkende Renault-bluswagen. Het werkterrein van de brandweerbrigade bestreek een hele reeks gehuchten langs de rivier de Vézère in de Périgord Noir. De brandweercommandant, Bonnet, kwam uit Ruac en hij kende de abdij redelijk goed. Hij was eigenaar van een café dat hij overdag bestierde, was ouder dan de anderen van zijn brigade, en had de hooghartige uitstraling en de flinke buik van een kleine zelfstandige en een hooggeplaatste officier van de spv. Bij de ingang van de bibliotheekvleugel stormde hij langs abt Menaud die op een bange pinguïn leek in zijn haastig aangeschoten witte habijt met zwarte scapulier, zijn korte armen wild op en neer bewoog, en met schraperige stem paniekerig uitriep: 'Schiet op! Schiet op! De bibliotheek!'

De brandweercommandant liet zijn oog door de rokerige kamer gaan en beval zijn mannen de brandslangen uit te rollen en naar binnen te brengen.

'Jullie gaan de brandslangen toch niet gebruiken!' smeekte de abt. 'De boeken!'

'Hoe zouden we deze brand anders moeten blussen, vader abt?' vroeg de brandweercommandant. 'Met gebeden?' Bonnet richtte zich vervolgens tot zijn ondercommandant, een automonteur wiens adem naar wijn rook. 'De brand zit in die muur. Haal die boekenkast weg!'

'Alstublieft!' verzocht de abt dringend, 'wees voorzichtig met mijn boeken.' Ineens besefte de abt tot zijn grote schrik dat het kostbare boekwerk van Sint Benedictus zich recht op het pad van de oprukkende vlammen bevond. Hij rende langs Bonnet en de anderen, griste het van de plank en hield het teder in zijn armen als een baby.

De brandweercommandant bulderde op melodramatische toon: 'Ik kan mijn werk niet doen als hij in de weg loopt. Iemand moet hem hier weghalen. Ik heb hier de leiding!'

Een groepje monniken dat stond toe te kijken reageerde, ze namen hun abt bij de arm en leidden hem zwijgend maar resoluut naar buiten, de rokerige nacht in. Het was Bonnet zelf die de bijl hanteerde en de scherpe punt met kracht in een boekenplank op ooghoogte sloeg, precies op de plek waar de Dijon-versie van de *Regel van Sint Benedictus* zich een paar tellen geleden nog had bevonden, en er vervolgens hard aan rukte. De bijl spleet de rug van een ander boek open voor hij het hout bereikte en reepjes papier fladderden in het rond. De enorme boekenkast kantelde een paar centimeter voorover en enkele boeken vielen op de grond. Hij herhaalde die handeling een paar keer en zijn mannen deden hetzelfde verderop langs de boekenkast. Bonnet had altijd moeite gehad met lezen en koesterde een zekere wrok tegen boeken, en scheidde dus een sadistisch genoegen in zijn bezigheid. Toen vier mannen hun bijlen in het hout hadden gehaakt, rukten ze tegelijkertijd aan hun bijlen, de grote boekenkast kwam naar voren, wat een stortvloed aan vallende boeken veroorzaakte die aan een aardverschuiving deed denken op een van de plaatselijke bergwegen, en bereikte het kantelpunt.

De mannen maakten zich uit de voeten terwijl de boekenkast tegen de stenen vloer sloeg. Bonnet leidde zijn mannen over de gevallen boekenkast die op een grote stapel boeken rustte. Hun zware laarzen dreunden op het kastanjehout en Bonnets laarzen gingen zelfs dwars door het hout heen terwijl ze zich naar de brandende muur begaven.

‘Oké!’ schreeuwde Bonnet hijgend van inspanning: ‘Hak die muur open en zet de brandslangen erop!’

Toen de ochtend aanbrak waren de brandweermannen nog bezig met het nablussen van enkele smeulende plekken. De abt mocht eindelijk weer naar binnen. Hij schuifelde als een oude man naar binnen; hij was pas in de zestig, maar de afgelopen nacht had hem sterk verouderd, hij liep een beetje voorovergebogen en zag er breekbaar uit.

Er sprongen tranen in zijn ogen toen hij de verwoesting zag. De versplinterde boekenkasten, de grote hoeveelheid doorweekte boeken, en overal roet. De muur waarin de brand had gewoed was grotendeels weggehakt en hij kon rechtstreeks in de keuken kijken. Waarom hadden ze de brand niet vanuit de keuken bestreden, vroeg hij zich af. Waarom was het nodig geweest om zijn boeken te vernietigen? Maar de abdij was gered en de brand had geen slachtoffers geëist, en daar moest hij dankbaar voor zijn. Ze zouden de draad weer oppakken. Dat deden ze altijd.

Bonnet baande zich een weg door de rommel naar Menaud en bood hem

een olijftak aan. ‘Het spijt me dat ik zo bruusk tegen u was, Dom Menaud. Maar ik moest mijn werk doen.’

‘Ik weet het, ik weet het,’ zei de abt verslagen. ‘Het is alleen... er is zoveel schade.’

‘Een brand gaat nu eenmaal verwoestend te werk. Wij gaan zo weg. Ik ken een bedrijf dat u kan helpen om de boel op te ruimen. De broer van een van mijn mannen in Montignac.’

‘We gebruiken onze eigen mensen,’ antwoordde de abt. Zijn ogen dwaalden over de met boeken bezaaide vloer. Hij boog zich voorover om een druipnatte bijbel op te pakken, het zestiende-eeuwse boek met de leren kaft ademde al de vage, zoete geur van schimmel uit. Hij gebruikte de mouw van zijn habijt om het droog te wrijven maar besepte dat het geen nut had en legde het daarom maar op de leestafel, die tegen een overgebleven boekenkast was geschoven.

Hij schudde zijn hoofd en stond op het punt weg te gaan om zich aan de ochtendgebeden te wijden toen zijn aandacht ergens door werd getrokken.

In een hoek op een afstandje van de stapels gevallen boeken, zag hij een opvallende boekband die hij niet herkende. De abt had godsdienstwetenschappen gestudeerd aan de universiteit van Parijs en in de loop van drie decennia had hij deze boeken door en door leren kennen, waren ze zijn vrienden geworden. Je kon het vergelijken met iemand die een paar duizend kinderen had en de naam en verjaardag van ieder kind kende.

Maar dit boek had hij nooit eerder gezien, dat wist hij zeker.

Een van de brandweermannen, een vriendelijke, slungelige man, hield zijn ogen op de abt gericht die naar het boek liep en zich bukte om de omslag te bekijken.

‘Dat boek ziet er vreemd uit, vindt u niet, vader abt?’

‘Ja, daar heb je gelijk in.’

‘Dat boek heb ik gevonden,’ zei de brandweerman trots.

‘Gevonden? Waar?’

De man wees naar een gedeelte van de muur dat niet meer bestond. ‘Daar. Het zat in de muur. Mijn bijl ging er net langs. Ik was zo druk bezig dat ik het boek in een hoek heb gegooid. Ik hoop dat ik het niet al te erg beschadigd heb.’

‘In de muur, zei je?’

De abt pakte het boek op en besepte meteen dat het gewicht niet in verhouding stond tot de grootte. Hoewel het van verfijnde versieringen was voorzien, was het een klein boek, niet veel groter dan een moderne paperback en dunner dan de meeste paperbacks. Het boek was zwaar van het water. Het

was doorweekt en had water opgezogen als een spons. Het water druppelde op zijn hand en door zijn vingers.

De omslag bestond uit een bijzonder stuk leer dat een rode kleur had en in het midden ervan was een prachtig uitgesneden afbeelding zichtbaar van een heilige in een golvend gewaad met een halo rond zijn hoofd. Het boek was versierd met leren ribbels op de rug; in de hoekjes en op de uiteinden van de boekrug was dof uitgeslagen zilver te zien; en op de voorkant bevonden zich vijf zilveren doppen, elk ter grootte van een dooperwt, een op elke hoek en eentje in het midden van het lichaam van de heilige. De achterkant bevatte geen uitgesneden afbeelding, maar was wel voorzien van vijf identieke zilveren doppen. Het boek beschikte over twee zilveren sluitingen die de natte vellen perkament strak bijeenhielden.

De abt keek ernaar en dacht: dertiende of veertiende eeuw, mogelijk verlicht, en van uitstekende kwaliteit.

En verborgen. Waarom?

‘Wat is dat?’ Bonnet stond naast hem en stak zijn stoppelige kin naar voren als de boeg van een schip. ‘Laat eens zien.’

De abt schrok van de inbreuk in zijn gedachten en overhandigde Bonnet automatisch het boek. Bonnet stak de dikke nagel van zijn wijsvinger achter een van de sluitingen, die gemakkelijk opensprong. De tweede sluiting ging iets moeilijker open. Hij rukte aan de omslag en leek op het punt te staan het boek te openen, maar merkte toen dat het niet lukte. Door het water waren de omslag en de bladzijden aan elkaar vastgekleefd alsof ze vastgelijmd zaten. Hij rukte er nog harder aan, maar het boek ging niet open.

‘Nee! Stop!’ riep de abt. ‘Straks scheurt het. Geef het terug.’

De brandweercommandant snoof even en overhandigde hem het boek. ‘Denkt u dat het een bijbel is?’ vroeg hij.

‘Nee, dat denk ik niet.’

‘Wat is het dan?’

‘Ik heb geen idee, maar vandaag hebben we dringender zaken aan ons hoofd. Dit komt later wel.’

Toch behandelde hij het boek niet achteloos. Hij nam het mee naar zijn kantoor en legde een witte handdoek op zijn bureau. Hij legde het boek boven op de handdoek en raakte voorzichtig de afbeelding van de heilige aan, voor hij zich naar de kerk haastte om voor te gaan in de priem.

Drie dagen later reed een man in een huurauto tussen de abdijhekken door, die zijn auto stilzette op een parkeerplaats voor bezoekers op het moment dat het gps in zijn dashboard hem vertelde dat hij zijn bestemming had

bereikt. 'Dank je, dat weet ik,' liet de chauffeur op minachtende toon aan de vrouwenstem weten.

Hugo Pineau stapte uit en knipperde met zijn ogen achter de designerzonnebril toen hij naar de middagzon keek, die boven de kerktoren hing als een puntje op de i. Hij haalde zijn aktetas van de achterbank en kromp ineen bij elke stap over het grind, geïrriteerd omdat zijn nieuwe leren zolen voortijdig sleten.

Hij zag op tegen dit soort verplichte bezoeken aan het platteland. Gewoonlijk had hij het klusje waarschijnlijk kunnen afschuiven op Isaak, zijn development manager, maar het was augustus en die smiecht was al op vakantie. Het verzoek aan H. Pineau Restauraties was van de aartsbisschop van Bordeaux afkomstig, een belangrijke cliënt, dus restte hem niets anders dan er ogenblikkelijk gehoor aan te geven en eersteklasservice te verlenen.

De abdij was groot en redelijk indrukwekkend en bevond zich in een groene enclave van bossen en weilanden, ver verwijderd van de D-weg, en beschikte over een strak architectonisch lijnenspel. Hoewel de kerktoren uit de tiende eeuw of nog vroeger stamde, was de huidige abdij grotendeels in de twaalfde eeuw gebouwd door een cisterciënzerorde van de Strikte Observantie en het complex was tot aan de zeventiende eeuw met regelmatige tussenpozen verder uitgebreid. Uiteraard waren er twintigste-eeuwse aanpassingen aangebracht op het gebied van elektrische bedrading en sanitaire voorzieningen, toch was het complex opvallend weinig veranderd in de loop der eeuwen.

De abdij van Ruac was een fraai staaltje romaanse architectuur, opgetrokken uit witte en gele kalksteen dat uitgehouwen was uit nabijgelegen rotsformaties die boven de Vézère-vallei troonden.

De kathedraal had mooie verhoudingen en was gebouwd in een kenmerkende kruisvormige stijl. De kathedraal was via een aantal gangen en binnenplaatsen met alle andere gebouwen van de abdij verbonden: de dormitoria, de kapittelzaal, het abtshuis, het goed verzorgde klooster, het eeuwenoude caldarium, de oude brouwerij, de duiventil en de smederij. En de bibliotheek.

Hugo werd door een van de monniken rechtstreeks naar de bibliotheek gebracht, maar hij had hem geblinddoekt zelfs kunnen vinden; in de loop van zijn carrière had hij vaak genoeg de geur van een oude brandhaard geroken. Hij probeerde een praatje aan te knopen over de mooie dag en de rampzalige brand, maar de jonge monnik ging er niet op in, bracht hem naar Dom Menaud en boog even ten afscheid. De abt stond hem tussen de stapels doorweekte, rokerige boeken op te wachten.

Hugo klakte veelbetekenend met zijn tong bij de aanblik van de verwoes-

ting en overhandigde de abt zijn visitekaartje. Hugo was een kleine, gedrongen man van in de veertig zonder een grammetje overtollig vet, had perfect geknipt haar, scherpe gelaatstrekken op een brede neus na, en zag er aantrekkelijk en elegant uit. Hij was op en top de wereldse zakenman in een nauwsluitend bruin jasje, een geelbruine broek, een wit overhemd met een open boord van uitstekend Egyptisch katoen die glansde tegen zijn huid, en ging gehuld in de muskusgeur van een goede eau de cologne. De abt daarentegen droeg het traditionele losse habijt met sandalen en ging gehuld in de geur van gebakken worstjes en zweet. Het leek wel alsof een tijdsvervorming de twee mannen bijeen had gebracht.

‘Dank u dat u helemaal uit Parijs bent gekomen,’ waren Dom Menauds eerste woorden.

‘Graag gedaan. Dat is mijn werk. En wanneer de aartsbisschop een beroep op me doet, kom ik meteen aansnellen.’

‘Hij is een goede vriend van onze orde,’ zei de abt. ‘We zijn dankbaar voor zijn hulp en voor de uwe. Er is weinig verbrand,’ voegde hij eraan toe terwijl hij om zich heen gebaarde. ‘Het is allemaal waterschade en rookschade.’

‘Weet u, schade door vlammen kunnen we niet herstellen, maar schade door water en rook kan verholpen worden, als je over de juiste kennis en het juiste gereedschap beschikt.’

‘En geld.’

Hugo lachte nerveus. ‘Geld speelt inderdaad ook een belangrijke rol. Als ik het mag zeggen, Dom Menaud, ik ben blij dat we gewoon met elkaar kunnen praten. Ik heb nog niet eerder met trappisten gewerkt en ik dacht dat er, tja, dat er in dit klooster misschien een zwijggelofte was afgelegd. Ik zag me al briefjes heen en weer schuiven.’

‘Een misverstand, monsieur Pineau. We streven ernaar een zekere discipline te handhaven, alleen te spreken wanneer dat nodig is en onnodige of lichtzinnige gesprekken te vermijden. Wij vinden dat loze praatjes ons afleiden van onze spirituele doelstellingen en kloosterbezigheden.’

‘Daar heb ik geen enkel probleem mee, Dom Menaud. Ik wil zo snel mogelijk aan het werk. Ik zal u uitleggen hoe we te werk gaan bij H. Pineau Restaurants. Daarna brengen we de werkzaamheden in kaart en kunnen we een actieplan opstellen. Oké?’

Ze zaten aan de leestafel terwijl Hugo een kort college gaf over de restauratie van bibliotheekmateriaal dat waterschade had opgelopen. Hoe ouder het boek, legde hij uit, hoe meer water het opnam. De werken uit de bibliotheek van de abdij waren zo oud, dat ze misschien wel tweehonderd procent van hun gewicht in water zouden opnemen. Als er besloten werd om bij-

voorbeeld vijfduizend werken met waterschade te restaureren, dan moest er zo'n acht ton aan water verwijderd worden!

De beste methode om doorweekte boeken te restaureren was ze in te vriezen en vervolgens te vriesdrogen onder zorgvuldig gecontroleerde omstandigheden. Dat kon een uitstekend resultaat opleveren voor perkament en papier, maar afhankelijk van de gebruikte materialen en de mate van zwelling, was het mogelijk dat de boeken van nieuwe boekbanden voorzien moesten worden. Schimmelbestrijding was van cruciaal belang om de verspreiding van schimmel tegen te gaan en zijn bedrijf had de methode om microben te doden geperfectioneerd door ethyleenoxidegas toe te voegen tijdens het drogingsproces in hun industriële vriesdroogtanks.

Hugo beantwoordde de weldoordachte vragen van de abt en bracht toen het delicate onderwerp geld ter sprake. Hij begon met zijn standaardpraatje dat het altijd kosteneffectiever was om boeken die nog in druk waren te vervangen en alleen de oudere, onvervangbare boeken te restaureren. Daarna gaf hij een schatting van de gebruikelijke kosten per duizend boeken en keek de abt aan om zijn reactie te peilen. Op dit punt van zijn verkooppraatje begon de bibliothecaris of de curator gewoonlijk te vloeken, maar de abt bleef rustig en bezondigde zich zeker niet aan godslastering.

‘We moeten uiteraard prioriteiten stellen. We kunnen niet alles laten doen, maar we moeten de heilige geschiedenis van de abdij redden. We zullen op de een of andere manier aan het geld komen. We hebben nog een potje voor het dak waarvan we gebruik kunnen maken. We hebben een paar kleine schilderijen die we kunnen verkopen. Er is een boek, een vroege Franse vertaling van de *Regel van Sint Benedictus* waar we met pijn in het hart afscheid van zouden nemen, maar...’ Hij slaakte een mistroostige zucht. ‘En u kunt ook helpen, monsieur, door een prijs te berekenen die tegemoetkomt aan onze kerkelijke status.’

Hugo grijnsde. ‘Uiteraard, Dom Menaud, uiteraard. Zullen we dan maar eens een kijkje gaan nemen?’

Die middag werkten ze zich door de stapels natte boeken heen, maakten een ruwe inventaris, en stelden ze een classificatiesysteem op aan de hand van de abts inschatting van de historische waarde van elk boek. Aan het einde van de middag kwam de jonge monnik binnen die hen een dienblad met thee en koekjes bracht en de abt nam de gelegenheid te baat om Hugo op een boekje te wijzen dat in een handdoek was gewikkeld. Het boekje lag apart van de andere op het einde van de leestafel.

‘Ik zou graag uw mening over dit boek willen horen, monsieur Pineau.’

De dorstige Hugo nam eerst een paar slokjes thee voor hij een nieuw paar

latex handschoenen aantrok. Hij sloeg de handdoek open en inspecteerde de elegante roodleren boekband. ‘Zo, zo, dit is iets bijzonders! Wat is het?’

‘Eerlijk gezegd weet ik dat niet. Ik wist niet eens dat we het hadden. Een brandweerman vond het achter die muur. De omslag zat vastgekleefd aan de bladzijden. En ik wilde de boel niet forceren.’

‘Een goede beslissing. Dat moet je nooit doen, tenzij je weet waar je mee bezig bent. Het is wel compleet doorweekt, hè? Kijk eens naar die groene vegen op de randen van die bladzijde, daar en daar. En hier zit een rood vlekje. Het zou me niets verbazen als het gekleurde illustraties bevat. Pigmenten op plantenbasis kunnen uitlopen.’

Hij drukte lichtjes op de voorkant en zei: ‘Deze bladzijden krijg ik niet van elkaar los zonder het boek eerst te vriesdrogen, maar het lukt me misschien wel om de omslag los te krijgen zodat we het schutblad kunnen zien. Lijkt u dat wat?’

‘Als u dat veilig voor elkaar kunt krijgen.’

Hugo haalde een leren enveloppentasje uit zijn aktetas en maakte het open. Het bevatte een collectie precisiegereedschap, puntig, met wigvorm en haakjes. Het deed een beetje denken aan een kleine set ontleedgereedschap of tandartsgereedschap. Hij koos een klein spateltje uit met een ultradun lemmer dat hij voorzichtig tussen de omslag en het schutblad stak en millimeter voor millimeter verder schoof, met de vaste hand van een brandkastkraker of iemand van de explosievenopruimingsdienst.

Hij was ruim vijf minuten bezig voor hij met het spateltje rondom een centimeter had losgekregen en toen hij voorzichtig trok, liet de omslag los van het schutblad en ging het boek open.

De abt keek mee over Hugo’s schouder en hapte hoorbaar naar adem toen ze gezamenlijk de Latijnse woorden lazen die met grote, vloeiende letters op het schutblad stonden geschreven:

Ruac, 1307

*Ik, Barthomieu, broeder van de Ruac-abdij, ben tweehonderd-
twintig jaar oud en dit is mijn verhaal.*